

# **СТАНОВИЩЕ**

**от доц. д-р Миглена Кръстева-Иванова**

**Варненски Свободен Университет „Черноризец Храбър“**

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна  
степен „доктор“

по: Професионално направление 3.2. Психология, докторска програма  
„Културна и диференциална психология „

на тема:

**„ЛИЧНОСТНИ И СОЦИАЛНИ ФАКТОРИ В  
МОРАЛНОТО ПОВЕДЕНИЕ“**

автор

**Георги Георгиев Гърков**

Научен ръководител:  
**проф. д.пс.н. Ирина Зиновиева**

## **Общо представяне на процедурата и докторанта**

Със заповед на Ректора на Софийски Университет „Св. Климент Охридски“ и решение на Факултетен Съвет на Философски факултет от 01.07.2025 г., протокол № 13, съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Личностни и социални фактори в моралното поведение“, за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в Професионално направление 3.2. Психология, докторска програма „Културна и диференциална психология“. Автор на дисертационния труд е **Георги Георгиев Гърков**, научен ръководител **проф. д.п.с.н. Ирина Зиновиева**.

Представен ми е от комплект материали на електронен носител.

### **Актуалност на темата, теоретична рамка, емпирично изследване**

Предложената за становище тема е положена в поле, което трудно може да се причисли към строго определена област на познанието. Идеята за морала, моралното поведение и определящите го социални и личностни фактори, вълнуват умовете на изследователите през различните периоди на общественото развитие.

Трудността в изследването на морала и моралното поведение произтича от специфичното разбиране на понятието, пречупено през личната призма на всеки индивид, много често имаща фокус върху обслужването и оправдаването на поведенчески модели в полза на отделната личност.

Докторантът и неговият научен ръководител са се нагърбили с нелеката задача да направят съвременен прочит на понятието морал и морално поведение и да изследват закономерностите обясняващи факторите – социални и личностни определящи понятието морал.

Структурно дисертационната разработка отговаря на всички академични изисквания за обем, цел, задачи, хипотези и проведено изследване. Състои се от 182 страници с библиографската справка

включваща 223 източника, като три от тях са на български език, 10 таблици и 25 фигури.

В теоретичната част докторантът подробно е разгледал основните теоретични постановки на проблема с морала и моралното поведение, като внимателно се спрял на емпирично-философските подходи към моралното поведение. Добро впечатление прави, че е намерил място не само на философските концепции, но е включил и невронаучните и еволюционните подходи подкрепяйки тезата за динамичността на разбиранията за морала и моралното поведение. Познаването на тази сложна материя впитваща в себе си философски, психологични и социални предиктори за морално поведение показва задълбочеността на изследването и уменията на докторанта и неговия научен ръководител да провеждат екзактно академично изследване.

В емпиричната част на дисертационният труд са включени две изследвания със съответните към тях анализи:

Пилотно изследване, свързано с конструирането на скала за моралния автотелизъм и скала за измерването нагласата към несъвършенството и промяната.

Основно изследване цели да провери отношенията между моралния автотелизъм и редица теоретично изведени значими предиктори, сред които свободна воля, смисъл в живота, самооценка, социо-икономическо благополучие, религия, субективно здраве, отношение към несъвършенството и промяната, убеждения за света (цинизъм) и демографски променливи.

Изследванията са изпълнени екзактно, с добре подбран инструментариум. Резултатите са представени разбираемо и са обобщени в изводи с практико-приложна насоченост. Обсъжданията след всяка част допълно разясняват проведеното изследване и имат добра интерпретативна стойност .

Коректно са представени ограниченията на самото изследване свързани с извадката, но тези ограничения не стесняват изследователското поле, а само показват прецизността на проведеното изследване от докторанта.

#### **Анализ на изводите и интерпертации**

Обсъдените резултати подкрепят основният подход в дисертационното изследване, представящ концептуализацията и операционализацията на моралното поведение като черта на характера, която изразява сложни и дългосрочни стремежи за начина на живот и е тясно свързана със смисловата рамка.

#### **Преценка на публикациите и личния принос на докторанта**

Публикациите на докторанта са съответни по темата на дисертационния труд. Посочени са участия в проекти, свързани с тематиката на дисертационното изследване. Приемам за значими приносите на докторанта обобщени в дисертационния труд.

Авторефератът отразява в пълнота дисертацията и при внимателно обследване на текста, не се откриват данни за плагиатство, с което приемам че написаният труд е определено авторски.

Нямам въпроси и критични бележки към докторанта.

Всичко това ми дава основание да предложа на Уважаемото жури да присъди образователна и научна степен "доктор" на Георги Георгиев Гърков по научна специалност 3.2. "Психология", докторска програма „Културна и диференциална психология „, за дисертационен труд с тема “Личностни и социални фактори в моралното поведение“.

Гр.Варна

09.09.2025

изготвил становището

доц.д-р Миглена Кръстева-Иванова